Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Auteur
[redacted]

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Aan de Minister van Natuur en Stikstof

TER BESLISSING
Datum
13 april 2023

Kenmerk
DGA-PAV / 26932344

nota

Kamerbrief voortgang bestuursovereenkomst nitraatuitspoeling in grondwaterbeschermingsgebieden

Kopie aan
De Minister voor Natuur en Stikstof
Provincie Drenthe
Provincie Overijssel
Provincie Gelderland
Provincie Noord-Brabant
Provincie Limburg

Bijlage(n)
2

Parafenroute

[redacted]

Mede namens/met akkoord van de Minister voor Natuur en Stikstof en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat

Aanleiding

Sinds 2017 wordt in de 34 meest kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden samen met vijf provincies, waterwinbedrijven en de agrarische sector intensief gewerkt aan het terugdringen van nitraatuitspoeling uit agrarische bronnen, ten behoeve van de grondwaterkwaliteit. Hiervoor is een bestuursovereenkomst met de ministeries van LNV en I&W, het IPO, Vewin en LTO Nederland opgesteld. In een deel van de gebieden heeft dit geleid tot het halen van het doelbereik van 50 mg nitraat per liter in het bovenste grondwater, in andere gebieden zijn nog aanvullende maatregelen nodig.
Het verlies van derogatie in de grondwaterbeschermingsgebieden en de start van het NPLG leiden tot een veranderde context. De betrokken partijen hebben de wens uitgesproken dat de aanpak zoals opgenomen in de bestuursovereenkomst wordt opgenomen in het NPLG en dat de Kamer hierover wordt geïnformeerd. In bijgaande brief wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang van de bestuursovereenkomst, de veranderde context en de voortzetting van de aanpak via de gebiedsprocessen van het NPLG.
Deze brief wordt verstuurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mede namens de Minister voor Natuur en Stikstof en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Geadviseerd besluit

U kunt bijgevoegde Kamerbrief ondertekenen.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGA-PAV / 26932344

Kernpunten

Algemeen

- De bestuursovereenkomst liep oorspronkelijk van 2017 tot en met 2021, en is bij besluit van het landelijk bestuurlijk overleg tweemaal met een jaar verlengd.
- In 2022 is door het Centrum Landbouw en Milieu en KWR de voortgang van de bestuursovereenkomst onderzocht. Deze rapportage wordt als bijlage bij de Kamerbrief openbaar gemaakt.
- De betrokken partijen willen ook na 2023 verder met de aanpak uit de bestuursovereenkomst, mits die kan worden voortgezet via de provinciale gebiedsprogramma's. Het gebiedsgerichte karakter van de aanpak in de grondwaterbeschermingsgebieden past immers goed in de gebiedsprocessen.
- De Kamer heeft met de motie De Groot (Kamerstuk 34 682, nr. 117) verzocht om de doelen die bij de bestuursovereenkomst horen als randvoorwaarde mee te nemen in het NPLG.
  Het dictum van deze motie is als volgt: *"De Kamer verzoekt de regering om de bestaande doelen voor het verminderen van verontreiniging van drinkwaterbronnen met nitraat en bestrijdingsmiddelen als randvoorwaarden mee te nemen in het NPLG."*
- De doelen voor de Kaderrichtlijn Water en daarmee ook de doelen voor het voldoen aan de wettelijke kaders voor de nitraatconcentratie in het grondwater in deze gebieden zijn reeds onderdeel van het NPLG. Aan het deel van de motie dat ingaat op nitraat, is dus al voldaan.
- Om bovenstaande redenen wordt in de brief uitgesproken dat verdere activiteiten in de grondwaterbeschermingsgebieden vanuit de provinciale gebiedsprogramma's worden uitgevoerd. De provincies kunnen via maatregelpakketten een bijdrage uit het transitiefonds vragen voor de aanpak in deze gebieden. De maatregelpakketten worden beoordeeld aan de hand van een integrale afweging tussen de doelen van het NPLG: natuur, water en klimaat.
- Naast de gebiedsgerichte aanpak in het NPLG worden verplichte maatregelen voorbereid voor de grondwaterbeschermingsgebieden die met nitraten zijn verontreinigd. Deze maatregelen dienen op grond van de derogatiebeschikking per 1 januari 2024 in te gaan. Bij het invoeren van deze maatregelen zal ook de motie Futselaar (Kamerstuk 35570-XIV-60) worden afgedaan, die vraagt om bindende afspraken in deze gebieden.
- Op dit moment wordt bekeken welke (generieke) maatregelen nodig zijn, die per 1 januari van kracht moeten gaan. Omdat vanuit de gebiedsgerichte aanpak meer gerichte maatregelen kunnen worden voorgesteld, worden ook gebiedsgerichte maatregelen verkend. Na het zomerreces ontvangt u een nota met een advies over de maatregelen per 1 januari, en wordt u hierbij geinformeerd over de uitkomsten van een onderzoek van de WUR naar de generieke en gebiedsgerichte maatregelen die nodig zijn om het doelbereik in grondwaterbeschermingsgebieden te halen.

Financiën

- Voor de uitvoering van de bestuursovereenkomst in 2023 draagt het Rijk de volledige kosten van €3,6 mln, waarbij de ministeries van IenW en LNV ieder de helft van het bedrag bijdragen.
- LNV voorziet in een subsidie aan LTO Nederland voor de ondersteuning en regionale coördinatie van de bestuursovereenkomst. De verlenging van deze subsidie is eerder in het landelijk bestuurlijk overleg toegezegd, maar nog niet formeel bekrachtigd. In deze brief wordt het voornemen de subsidie te verlengen aan de Kamer gemeld, conform artikel 4 van de kaderwet EZK- en LNV-subsidies.

Toelichting

Bestuursovereenkomst
De bestuursovereenkomst 'aanvullende aanpak nitraatuitspoeling uit agrarische bedrijfsvoering in specifieke grondwaterbeschermingsgebieden' loopt sinds 2017 in 34 grondwaterbeschermingsgebieden in vijf provincies: Drenthe, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. In afwachting op de ontwikkelingen rond het NPLG is de overeenkomst tweemaal met een jaar verlengd bij besluit van het landelijk bestuurlijk overleg.
De bestuursovereenkomst boekt resultaat: in 9 van de 34 gebieden is de concentratie nitraat ruim binnen het doelbereik vanuit de Nitraatrichtlijn (50 mg nitraat/L grondwater). Ook in de overige gebieden is de werking van de aanpak zichtbaar. In 15 tot 18 gebieden zijn aanvullende maatregelen nodig om tot het doelbereik te komen.

Voortzetting van de aanpak uit de bestuursovereenkomst
Bij publicatie van de derogatiebeschikking werd duidelijk dat de agrariërs in grondwaterbeschermingsgebieden per 1 januari 2023 geen aanspraak meer kunnen maken op derogatie. Naar aanleiding daarvan heeft LTO Nederland bij de deelnemers een uitvraag gedaan naar het draagvlak voor de aanpak op grond van bestuursovereenkomst. Hieruit blijkt dat er onder de betrokken agrariers voldoende draagvlak is om de aanpak voort te zetten.
Vanuit de bestuursovereekomst is door alle betrokken partijen aangegeven dat er een wens is dat de aanpak opgaat in de gebiedsprocessen van het NPLG. De huidige aanpak heeft namelijk al een sterk gebiedsgericht karakter. Vewin en het IPO hebben wel als voorwaarde uitgesproken dat dit aan de Tweede Kamer wordt gecommuniceerd. Dit gebeurt met de voorliggende Kamerbrief.

Financiën
Tussen 2017 en 2022 werden de kosten voor de uitvoering van de bestuursovereenkomst gelijk verdeeld tussen de vijf deelnemende provincies, waterwinbedrijven en het Rijk (ieder 1/3^{e}). Eind 2022 verzochten de provincies het Rijk om voor 2023 de volledige kosten op zich te nemen ter hoogte van €3,6 mln, waarbij de ministeries van LNV en IenW ieder de helft van de kosten dragen. Ook de waterwinbedrijven gaven aan hier geen geld meer beschikbaar voor te hebben. Dit bedrag is na akkoord van u en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat toegezegd in het Landelijk Bestuurlijk Overleg (BO Nitraat).
De subsidie aan LTO wordt bekostigd vanuit de middelen voor het 7^{e} Actieprogramma voor de Nitraatrichtlijn. Het gaat om € 292.215 per jaar in 2022 en 2023. Omdat deze verlengingen leiden tot een subsidietermijn van langer dan

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGA-PAV / 26932344

vier jaar, moeten deze worden gemeld aan de Kamer in het kader van artikel 4 van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies.